



Právo a judikatúra v praxi

Výber z najzaujímavejších nových rozhodnutí súdov

Obsah:

1. Videozáznam ako dôkaz

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Tdo 5/2017 zo dňa 19. 4. 2017

2. K rozhodnutiu súdu o trovách konania

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 205/2016 zo dňa 27. 4. 2017

3. K nedostatku vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/89/2017 zo dňa 22. 6. 2017

4. K neprípustnosti dovolania proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/35/2017 zo dňa 23. 3. 2017

5. Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p.

Uznesenie Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 VCdo 1/2018 zo dňa 21. 3. 2018

6. K oprávneniu domáhať sa určenia neplatnosti súhlasného vyhlásenia rodičov o otcovstve v civilnom konaní

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 224/2016 zo dňa 31. 10. 2017

7. K výkladu pojmu „porušenie práva na spravodlivý proces“ ako jeden z dovolacích dôvodov

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 69/2017 zo dňa 30. 5. 2017

8. Príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti katastrálneho úradu a vznikom škody

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 208/2016 zo dňa 7. 6. 2017

9. K nemožnosti uplatňovania náhrady škody spôsobenej daňovým trestným činom v civilnom konaní

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 To 14/2016 zo dňa 15. 11. 2017

10. Porušenie práva na spravodlivý proces ako jeden z dovolacích dôvodov

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 88/2017 zo dňa 30. 11. 2017

11. Rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku sa nevzťahuje na celé konanie, resp. akékoľvek štádium konania (odvolacie a dovolacie konanie)

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 21/2017 zo dňa 29. 11. 2017

12. K náhrade škody spôsobenej nevydaním rozhodnutia stavebného úradu v zákonnej lehote

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 2/2017 zo dňa 30. 11. 2017

13. Rozhodovanie vylúčeným sudcom ako vada konania majúca za následok jeho zmätočnosť

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 176/2016, 2 Cdo 177/2016 zo dňa 29. 6. 2017

14. Náležité vysvetlenie otázky prechodu dôkazného bremena ako jeden z predpokladov riadneho odôvodnenia rozhodnutia

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/30/2017 zo dňa 23. 3. 2018

15. K právu na spravodlivé súdne konanie

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 212/2016 zo dňa 29. 6. 2017

1. Videozáznam ako dôkaz

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Tdo 5/2017 zo dňa 19. 4. 2017

Anotácia:

Súd uznal obžalovaného za vinného zo zločinu krádeže. Obžalovaný namietal, že videozáznamy, na základe ktorých súd rozhodol, nemožno považovať za zákonné dôkazy, pretože tieto pre svoju nízku kvalitu alebo technickú nedokonalosť nemajú žiadnu výpovednú hodnotu a preto nemôžu slúžiť ako dôkaz v trestnom konaní.

Právna veta:

I. Videozáznamy nielenže boli získané zákonným spôsobom, ale boli aj vykonané na hlavnom pojednávaní v súlade so zákonom. Kvalita a výpovedná hodnota týchto videozáznamov spadá do okruhu hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok a teda nejde o okolnosť naplňajúcu dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) trestného poriadku. Zo spôsobu vykonania videozáznamov – na hlavnom pojednávaní za prítomnosti obvineného, obhajcu, prokurátora, členov senátu, svedkov a verejnosti zreteľne vyplýva, že už „viac kontradiktórne“ sa vykonať tieto dôkazné prostriedky nedalo a teda pokiaľ obhajoba argumentovala porušením „zásady kontradiktórnosti“ pri vykonaní obrazového záznamu konala tak zrejme len v dôsledku omylu a nie z neznalosti princípu kontradiktórnosti a princípu rovnosti zbraní. Najvyšší súd uvádza, že kontradiktórnosť sa považuje za všeobecný právny princípu konania, za pravidlo procesného práva ovládajúci každý súdny proces, spolu s právom na obhajobu je jeho najzákladnejším princípom. Bez neho vôbec nemožno hovoriť o procese keď podstatou procesu je konfrontácia dvoch strán, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa, popierať návrhy, argumenty a dôkazy druhej strany a predkladať vlastné. Ide o jednu z hlavných záruk súdneho konania. Neexistuje spravodlivosť bez kontradiktórnej diskusie a čím skôr k nej dôjde, tým väčšia je nádej na objektivnosť. Kontradiktórna diskusia je kráľovskou cestou pri hľadaní pravdy. Princípu kontradiktórnosti sa uplatňuje predovšetkým v súdnom konaní. Prvky kontradiktórnosti sa však vyskytujú už v prípravnom konaní. Kontradiktórnosť konkrétne znamená, že ak nemôže byť svedok vypočutý kontradiktórne na hlavnom pojednávaní, musí byť týmto spôsobom vypočutý už v prípravnom konaní. Dôkazy musia byť spravidla vykonané pred obvineným na verejnom konaní, za účelom ich kontradiktórneho prejednania, ale použitie výpovede z prípravného konania samo o sebe neodporuje článku 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) zákona č. 209/1992 Zb. pod podmienkou, že boli rešpektované práva obhajoby.

Právna oblasť: Trestné konanie

Právny inštitút: Dokazovanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 301/2005 Z. z. – § 270 ods. 2 § 371 ods. 1 písm. g)

2. K rozhodnutiu súdu o trovách konania

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 205/2016 zo dňa 27. 4. 2017

Anotácia:

Súd rozhodoval o náhrade trov dovolacieho konania, pričom išlo o prídad, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila nesplnením podmienky dovolacieho konania žalovaná. Súd preto rozhodol o nároku na náhradu trov dovolacieho konania tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť ich náhradu žalobcovi s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Právna veta:

Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že nepovažuje za správnu takú interpretáciu ustanovenia § 262 ods. 1 C. s. p., podľa ktorej má aplikácii tohto ustanovenia zodpovedať výrok rozhodnutia o trovách konania vyslovujúci, že strana sporu má nárok na náhradu trov konania. Rozhodnutie o trovách konania priznávajúce ich náhradu musí byť totiž vykonateľné (§ 232 ods. 1 C. s. p.).

Podľa výslovného znenia ustanovenia § 262 ods. 2 C. s. p. po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, rozhoduje súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník, už len o výške náhrady trov konania a v prípade zastúpenia advokátom aj o prijímateľovi tejto náhrady. To znamená, že súd prvej inštancie v rozhodnutí podľa § 262 ods. 2 C. s. p. nemôže rozhodnúť o uložení povinnosti jednej sporovej strane zaplatiť náhradu trov konania druhej sporovej strane. Ak by napriek tomu tak rozhodol, prekročil by zákonné zmocnenie vyplývajúce z § 262 ods. 2 C. s. p., čím by zároveň nerešpektoval čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, a porušil by tak princípu legality ako jeden zo základných princípu právneho štátu.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Trovy konania

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 – § 262, § 263, § 264

3. K nedostatku vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/89/2017 zo dňa 22. 6. 2017

Anotácia:

Žalovaní podali dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorý zamietol žalobu o určenie neplatnosti dražby. Dovolací súd prijal záver, že riadne neodôvodneným rozhodnutím odvolací súd znemožnil žalobcom uskutočňovanie ich procesných práv v takej miere, že tým bolo zároveň porušené ich právo na spravodlivý proces. Na základe uvedených skutočností dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie

Právna veta:

V uvedenej súvislosti dovolací súd uvádza, že rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Za nedostatok vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej závisela opodstatnenosť uplatneného nároku. Touto otázkou bola v danom prípade otázka ocenenia dražených nehnuteľností a s ňou úzko súvisiaca otázka nevysvetleného poklesu ceny oceňovaných dražených nehnuteľností v porovnaní s ich predchádzajúcim ocenením tým istým znalcom v rozpätí 13 mesiacov. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je tak v otázke „zabezpečenia ocenenia dražených nehnuteľností v súlade so zákonom“ nepreskúmateľné, keďže odvolací súd sa nevyssporiadal s podstatnou argumentáciou žalobcov týkajúcou sa ceny dražených nehnuteľností.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Náležitosti súdneho rozhodnutia

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 220 ods. 2

4. K neprípustnosti dovolania proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/35/2017 zo dňa 23. 3. 2017

Anotácia:

Žalovaný podal dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorý potvrdil uznesenie okresného súdu. Okresný súd zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania. Dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol z dôvodu, že v dovolacom konaní nie je možné preskúmanie uznesenia o zamietnutí návrhu na prerušenie konania.

Právna veta:

Nemožno totiž nebrať do úvahy, že ustanovenie § 421 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. vylúčenie prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania výslovne nerieši z toho dôvodu, že od účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. je odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania neprípustné, a teda vôbec neprichádza do úvahy vecné rozhodovanie odvolacieho súdu o takomto odvolaní. Ak Civilný sporový poriadok nepripúšťa odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, teda ak neumožňuje preskúmanie takéhoto rozhodnutia v odvolacom konaní, tak je tým vylúčená aj možnosť jeho preskúmania v dovolacom konaní.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Prípustnosť dovolania

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 421 ods. 2

5. Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p.

Uznesenie Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 VCdo 1/2018 zo dňa 21. 3. 2018

Anotácia:

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte občianskoprávneho kolégia uznesením zo dňa 21. marca 2018 opäť rozhodoval o kumulácii dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p.

Po prejednaní veci z hľadiska predloženej právnej otázky a s prihliadnutím k vyžiadaným stanoviskám dospel veľký senát k odlišnému právnomu názoru, než aký bol vyslovený v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017.

Právna veta:

Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Dovolanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 420 a § 421

6. K oprávneniu domáhať sa určenia neplatnosti súhlasného vyhlásenia rodičov o otcovstve v civilnom konaní

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 224/2016 zo dňa 31. 10. 2017

Anotácia:

Žalobca sa žalobou domáhal aby súd určil, že súhlasné vyhlásenie rodičov o určenie otcovstva urobené žalovanou a žalovaným je neplatné a aby súd určil, že žalobca je otcom maloletého. Žalobca ako dôkaz navrhoval test DNA, ktorý sa neuskutočnil pre neúčastť žalovanej s maloletým. Súd rozhodol aj napriek tomu, že neboli vykonané navrhované dôkazy.

Právna veta:

Tak právna teória ako aj súdna prax nevyklúčujú možnosť domáhať sa v civilnom konaní určenia neplatnosti súhlasného vyhlásenia rodičov o otcovstve, pokiaľ by neboli náležitosti vyhlásenia právneho úkonu v zmysle § 37 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. splnené, resp. ak obaja vyhlasujúci rodičia vedeli, že muž, ktorý takéto vyhlásenie učinil, nie je jeho biologickým otcom. Žalobca v právnom postavení domnelého otca nemá podľa Zákona o rodine priamu možnosť zaprieť otcovstvo právneho otca, t. j. žalovaného. V prípade konfliktu medzi právnym a biologickým otcom by ale nemala absencovať v právnej úprave možnosť nápravy takéhoto nežiadúceho stavu. Treba preto pripustiť na strane žalobcu možnosť domáhať sa na súde ochrany svojho práva (práva na súkromný a rodinný život) žalobou o určenie neplatnosti tohto právneho úkonu. Ak odvolací súd v danej situácii vyslovil, že v tomto konaní nie je možné riadne a zákonne o takejto žalobe rozhodnúť, odmietol žalobcovi možnosť domáhať sa zákonom stanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, čo je v rozpore s čl. 6 ods. 1 zákona č. 209/1992 Zb. a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Zároveň týmto postupom odvolacieho súdu došlo aj k porušeniu práva žalobcu na relevantné konanie súdu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Okrem toho, uvedený záver krajského súdu, a to aj v kontexte jeho podpornej argumentácie, treba považovať za svojvoľný a neudržateľný. Zákon o rodine ako hmotnoprávny predpis totiž nie je špeciálnou právnou úpravou k Občianskemu súdnemu poriadku, ktorý je procesným predpisom. Vzťah týchto právnych predpisov nie je vzťahom špeciálnej právnej úpravy a všeobecnej právnej úpravy a preto záver krajského súdu, že „v opačnom prípade by dochádzalo k obchádzaniu špeciálnej právnej úpravy postupom podľa všeobecnej právnej úpravy“, nemá racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov. Zákon o rodine v ustanovení § 110 umožňuje podporné použitie ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré sa použijú vtedy, ak Zákon o rodine určitú otázku neupravuje alebo ju upravuje neúplne. Keďže Zákon o rodine otázku platnosti právnych úkonov, akým je aj súhlasné vyhlásenie rodičov o otcovstve, neupravuje, treba potom použiť príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, t. j. možno primerane použiť tiež ustanovenia § 37 ods. 1, § 38 a § 39 zákona č. 40/1964 Zb.

Právna oblasť: Rodinné právo

Právny inštitút: Určenie otcovstva

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 37, § 38, § 39
36/2005 Z. z. – § 110

7. K výkladu pojmu „porušenie práva na spravodlivý proces“ ako jeden z dovolacích dôvodov

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 69/2017 zo dňa 30. 5. 2017

Anotácia:

Žalobca podal dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorý v rozsudku určil ako právneho zástupcu žalobcu, ktorý však už bol žalobcom odvolaný a taktiež doručil rozhodnutie tomuto zástupcovi napriek tomu, že žalobca oznámil zmenu v právnom zastúpení. Najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Právna veta:

Citované ustanovenie § 420 písm. f) C. s. p. zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, kde miera porušenia procesných práv niektorej zo strán sporu nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Právo na spravodlivý proces, Dovolanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 420 písm. f)

8. Príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti katastrálneho úradu a vznikom škody

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 208/2016 zo dňa 7. 6. 2017

Anotácia:

Katastrálny úrad porušil po podaní návrhu na vklad vlastníckeho práva zákonnú 30-dňovú lehotu a nepovolil vklad vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalobkyne, ale v posledný deň uvedenej lehoty konanie prerušil. Aj následné kroky orgánu štátnej správy boli nezákonné, nerešpektujúce právny názor odvolacieho orgánu a keďže pre takýto postup nebol daný dôvod, javí sa až svojvoľný. Takýmto postupom spôsobil škodu, ktorou bolo zmenšenie majetku poškodeného. Z uvedeného dôvodu nedošlo k majetkovému prírastku na strane kupujúceho, ktorý v prípade štandardného zákonného postupu mal nadobudnúť nehnuteľnosť v hodnote pôvodne 39 750 000 Sk, k čomu ale z dôvodov prietahov v konaní spôsobených Správou katastra nedošlo. Navyše po vyhlásení konkurzu na majetok predávajúceho bola predávaná nehnuteľnosť zahrnutá do konkurznej podstaty a v rámci podstaty predaná. K uspokojeniu pohľadávky kupujúceho však nedošlo.

Právna veta:

Vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom a škodou zákon nevysvetľuje. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nezákonným rozhodnutím – resp. nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku. Právnym posúdením je vymedzenie, ako má byť zisťovaná príčinná súvislosť medzi ujmom (ako následkom) a skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku.

Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.

Právna oblasť: Občianske právo, Správne právo

Právny inštitút: Náhrada škody, kataster nehnuteľností

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 162/1995 Z. z. – § 32 ods. 1

9. K nemožnosti uplatňovania náhrady škody spôsobenej daňovým trestným činom v civilnom konaní

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 To 14/2016 zo dňa 15. 11. 2017

Anotácia:

Obžalovaní ako členovia skupiny dlhodobo pôsobiacej na území Slovenskej republiky a v zahraničí, sústavne a systematicky páchali ekonomickú trestnú činnosť v podobe konaní súvisiacich s neoprávneným uplatňovaním nárokov na vrátenie dane z pridanej hodnoty formou simulácie vzniku zákonných podmienok a to najmä predkladaním fiktívnych účtovných dokladov dokumentujúcich fiktívny tovarový tok, respektíve tovarový tok nesledujúci hospodársku podstatu podnikania, daňových priznaní a iných dokumentov fiktívnej obchodnej činnosti.

Právna veta:

Nesprávne je rozhodnutie podľa § 288 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z., ktorým Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky odkázalo s nárokom na náhradu škody na civilný proces. Správne tento subjekt nemal byť vôbec už v prípravnom konaní ako poškodený pripustený do konania, dokonca s nárokom na náhradu škody. Ak sa tak stalo chybou orgánov činných v trestnom konaní, v konaní pred súdom mal byť z tohto konania rozhodnutím senátu vylúčený. Najvyšší súd má za to, že v trestnom konaní, predmetom ktorého je prejednanie a rozhodovanie o daňových trestných činoch si nemôže postavenie poškodeného uplatňovať žiadny subjekt. Povinnosť doplatenia prípadných chýbajúcich odvodov na daniach a poistnom, respektíve vrátenie nadmerných odpočtov vyplýva priamo zo zákona ako napríklad zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších zákonov (§ 56 a nasledujúce) účinný do 1. januára 2012. O týchto povinnostiach výlučne rozhodujú iba daňové orgány. Nelogické a odporujúce je preto odkázanie takéhoto orgánu na akékoľvek konanie, ale aj jeho poučovanie súdom o právach poškodeného, keď mu takéto procesné postavenie neprislúcha. Následok spôsobený daňovými trestnými činmi nie je škoda v zmysle § 124 až § 126 zákona č. 300/2005, ale skrátenie dane a poistného, resp. zadržanie a neodvedenie splatnej dane a poistného alebo uplatnenie nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane, čo je možné súhrnne označiť ako daňový dlh.

Právna oblasť: Trestné právo, Občianske právo, Daňové právo

Právny inštitút: Škoda, Neodvedenie dane a poistného, Daňové trestné činy

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 300/2005 Z. z. – § 277, § 124 – § 126
301/2005 Z. z. – § 288 ods. 1

10. Porušenie práva na spravodlivý proces ako jeden z dovolacích dôvodov

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 88/2017 zo dňa 30. 11. 2017

Anotácia:

Žalobcovia sa žalobou domáhali absolútnej neplatnosti kúpnych zmlúv. Súd prvej inštancie vychádzal zo záveru, že žalovaný dotknutý nehnuteľnosti nerušene užíval a bol dobromyseľný, že mu patria, preto k nim nadobudol vlastnícke právo vydržaním a uplynula zákonná 10-ročná vydržacia doba. Proti rozhodnutiu podal odvolanie žalobcovia, ktorý listom preukázali, že žalovaný pri vydržaní nebol dobromyseľný. Odvolací súd neumožnil žalovanému vyjadriť sa k uvedenému listu.

Právna veta:

V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú:

- a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a
- b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na ne-strannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na odlišnom právnom závere, ktorý oprel o dôkaz, ktorý súd prvej inštancie vyhodnotil odlišne, odňal žalovanému možnosť namietať správnosť tohto „nového“ právneho názoru a vyjadriť sa k nemu. Dovolací súd v nadväznosti na vyššie uvedené dospel k záveru, že postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP), ktorou bola žalovanému znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 O.s.p., dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Dovolanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 420 písm. f

11. Rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku sa nevzťahuje na celé konanie, resp. akékoľvek štádium konania (odvolacie a dovolacie konanie)

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 21/2017 zo dňa 29. 11. 2017

Anotácia:

Súd konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku, ktoré odvolací súd ako vecne správne potvrdil a to napriek námietke žalobcu uvádzanej v odvolaní, že súdny poplatok bol vyrubený v nesprávnej výške a poukazom na to, že v konaní bol oslobodený od súdnych poplatkov.

Právna veta:

Nová právna úprava výslovne ukladá strane sporu, aby v prípade, ak chce byť oslobodená od súdneho poplatku, podala návrh na oslobodenie od súdneho poplatku, pričom rozlišuje odvolacie konanie (§ 373 ods. 2 CSP) a dovolacie konanie (§ 436 ods. 2 CSP). Rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku sa nevzťahuje na celé konanie, resp. akékoľvek štádium konania (odvolacie a dovolacie konanie). V každom štádiu konania sa o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku rozhoduje samostatne. Právnomu názoru, že dovolacie konanie nie je súčasťou „základného konania“ nasvedčuje aj samotné znenie § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch). Zákon tak výslovne rozlišuje poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania a poplatok za podané dovolanie. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je nevyhnutné rozlišovať pojem „celé konanie“ pre účely konania pred súdom (civilný proces podľa C.s.p., resp. občianske súdne konanie podľa O.s.p.) a pojem „celé konanie“ pre účely zákona o súdnych poplatkoch, pričom uvedené nemožno zamieňať. Význam súdnych poplatkov je široký, predovšetkým z fiskálneho hľadiska sú súdne poplatky významným príjmom štátneho rozpočtu. Ich účelom je aspoň čiastočná úhrada nákladov spojených so súdnym konaním zo strany účastníkov konania. V týchto intenciách je zákon o súdnych poplatkoch finančnoprávnym predpisom. Súdne poplatky majú okrem iného zabrániť neodôvodneným a zbytočným súdnym sporom, teda aby navrhovateľ takéhoto úkonu alebo konania znášal riziko, že sa mu v prípade neúspechu súdny poplatok nevráti, resp. si vopred uvážil, či bude zneužívať súdny systém podávaním neodôvodnených a neúčelných návrhov. Pre účely zákona o súdnych poplatkoch sa aj vzhľadom na fiškálnu povahu tohto zákona celým konaním rozumie konanie na súde prvej inštancie a konanie na odvolacom súde, ktoré sa končí právoplatným rozhodnutím veci odvolacím súdom. Z tohto dôvodu sa potom priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v skorších štádiách konania nevzťahuje na dovolacie konanie a na výkon rozhodnutia. V prípade, ak u dovolateľa pretrvávajú podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov aj v dovolacom konaní, je potrebné podať nový návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Oslobodenie od súdneho poplatku

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 254

12. K náhrade škody spôsobenej nevydaním rozhodnutia stavebného úradu v zákonnej lehote

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 2/2017 zo dňa 30. 11. 2017

Anotácia:

Žalobkyňa podala na príslušnom stavebnom úrade návrh na vydanie územného rozhodnutia o umiestnení stavby, v ktorom okrem iného uviedla zoznam osôb, ktoré prichádzali do úvahy ako účastníci konania. Žalobkyňa požiadala o stavebné povolenie k stavbe. Stavebný úrad oznámil začatie stavebného konania a ústne rokovanie spojené s miestnym zisťovaním a vydal stavebné povolenie. Spoločnosť A. s.r.o. ako účastník konania podala námietky v stavebnom konaní až po určenej lehote z dôvodu, že oznámenie o začatí stavebného konania a nariadenie ústneho rokovania jej bolo doručené až 4 dni po uplynutí určeného dňa ústneho pojednávania. Stavebný úrad vyhovel odvolaniu účastníka konania a svoje stavebné povolenie zrušil.

Právna veta:

V preskúmvanej veci odvolací súd na podklade výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie uviedol, že medzi nesprávnym úradným postupom stavebného úradu a škodou, ktorá žalobkyni vznikla a ktorej náhradu si v tomto konaní uplatnila existuje príčinná súvislosť, keď žalobkyňa splnila všetky zákonom požadované povinnosti v rámci konania o územnom rozhodnutí, dôvodne bola v dobrej viere, že konanie prebieha zákonným spôsobom a územné rozhodnutie je bez väd. V konaní nebolo preukázané, že by stavebný úrad žalobkyni niečo vytýkal a niečo od nej žiadal doplniť, resp. predložiť. Za stavu, keď v konaní nebolo preukázané a žalovaná to ani netvrdila, že by v prípade, že by nedošlo k zrušeniu územného rozhodnutia v dôsledku nesprávneho úradného postupu stavebného úradu, neboli splnené zmluvné podmienky v zmysle žalobkyňou uzavretej zmluvy o budúcej kúpnej zmluve a budúcej zmluve o prevode práv mal súd za to, že žalobkyňa by za riadneho chodu veci mohla uzatvoriť kúpnu zmluvu, uzatvorením ktorej by dosiahla zisk a boli by jej nahradené náklady, ktoré v tejto súvislosti vynaložila. V dôsledku nesprávneho úradného postupu stavebného úradu však splnenie dohodnutých podmienok bolo zmarené a k uzatvoreniu Zmluvy nedošlo, čím došlo k vzniku škody, ktorej náhradu súd žalobkyni priznal.

Právna oblasť: Občianske právo, Stavebné právo

Právny inštitút: Náhrada škody

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 514/2003 Z. z. – § 5
160/2015 Z. z. – § 421

13. Rozhodovanie vylúčeným sudcom ako vada konania majúca za následok jeho zmätočnosť

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 176/2016, 2 Cdo 177/2016 zo dňa 29. 6. 2017

Anotácia:

Okresný súd zamietol žalobu na vydanie spoluvlastníckeho podielu, ktorou sa žalobcovia domáhali vrátenia daru od žalovanej ako obdarovanej z dôvodu jej správania voči žalobcom, ktoré malo byť v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Žalovaná proti tomuto rozhodnutiu podala dovolanie z dôvodu, že v predmetnej veci nerozhodoval nestranný súd, ale podľa jej názoru súd zaujatý. Dovolací súd uviedol, že rozhodovanie vylúčeným sudcom je vadou zakladajúcou nielen prípustnosť, ale zároveň dôvodnosť podaného dovolania, a preto rozsudok odvolacieho súdu ako aj uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Právna veta:

Rozhodovanie vylúčeným sudcom je vadou konania majúcou za následok jeho zmätočnosť. Citované ustanovenie § 49 CSP výslovne označuje za vylúčeného aj sudcu súdu vyššieho stupňa, ktorý rozhodoval vec na súde nižšieho stupňa a naopak. Pre správnu aplikáciu uvedeného ustanovenia však nie je postačujúce vychádzať len z jeho doslovného gramatického výkladu, ale je potrebné rešpektovať i jeho účel a zmysel. Týmto účelom a zmyslom je zabezpečenie spravodlivého inštančného konania, t. j. aby vec bola na základe opravného prostriedku preskúmaná nezávisle na predchádzajúcom rozhodnutí. Preto na súde vyššieho stupňa treba za vylúčeného považovať nielen sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci rozhodoval, ale aj sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci pôsobil vo významnom procesnom rozsahu, napr. tak, že vykonával dokazovanie. So zreteľom na zákaz rozhodovania veci vylúčeným sudcom sa dovolací súd najprv zaoberal dovolacou námietkou o porušení tohto zákazu v odvolacom konaní.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Vylúčenie sudcu, dovolanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 49

14. Náležité vysvetlenie otázky prechodu dôkazného bremena ako jeden z predpokladov riadneho odôvodnenia rozhodnutia

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/30/2017 zo dňa 23. 3. 2018

Anotácia:

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je vnútorne rozporné v podstatnej otázke, od ktorej záviselo správne rozhodnutie o uplatnenom nároku. Touto otázkou bola otázka unesenia či neunesenia dôkazného bremena žalovaného v súvislosti s jeho tvrdením, že právnym dôvodom peňažného plnenia, poskytnutého mu žalobcom na účet, bola kúpna cena za dodaný tovar. Kým v bode 14 odôvodnenia rozsudku odvolací súd konštatoval, že sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, teda aj s jeho záverom, že žalovaný svoje vyššie uvedené tvrdenie nepreukázal, v bode 25 odôvodnenia v rozpore s tým uviedol, že súd prvej inštancie správne uveril tvrdeniu žalovaného o tom, že išlo o vyplatené peniaze za dodaný tovar. Táto vnútorná rozpornosť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu mala za následok jeho nepresvedčivosť.

Právna veta:

Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že riadne odôvodnenie rozhodnutia vyžaduje nielen jeho správnu štylizáciu a dodržiavanie gramatických pravidiel ako samozrejmosť, ale v prejednávanej veci so zreteľom na okolnosti aj náležité vysvetlenie otázky prechodu dôkazného bremena a dôsledkov z toho vyplývajúcich, a to v závislosti od všetkých zistených skutočností, berúc pritom do úvahy aj hodnotenie výpovedí sporových strán z hľadiska ich hodnovernosti. Záver o tejto hodnovernosti vyžaduje presvedčivé vysporiadanie sa s otázkou protirečivosti a tým aj pravdivosti tvrdení tej ktorej zo sporových strán.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Písomné vyhotovenie rozsudku, Odôvodnenie rozhodnutia

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 220

15. K právu na spravodlivé súdne konanie

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 212/2016 zo dňa 29. 6. 2017

Anotácia:

Krajský súd uznesením potvrdil rozsudok okresného súdu. Žalovaný proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Odňatie možnosti konať pred súdom videl aj v tom, že jednak súd prvej inštancie a ani odvolací súd mu nedoručil na vedomie vyjadrenie žalobcu k jeho odvolaniu. Dovolací súd uznal dôvodnosť podaného dovolania, napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Právna veta:

V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Princíp kontradiktórnosti konania

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – čl. 6